

Kliinikumi Leht

Siseleht nr 265, september 2023

kliinikum.ee/leht

Kliinikumi ravijuhiks valiti dr Liis Salumäe

30. augustil 2023 kogunenud Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu valis Kliinikumi juhatuse liikmeks-ravijuhiks dr Liis Salumäe. Ravijuhi ametiaeg algab 1. oktoobril 2023 ning kestab viis aastat.

Kliinikumi nõukogu esimehe Kristjan Vasili sõnul on ülikoolihaigla ravijuhil täita vastutusrikas roll. „Ravijuhi ülesanne on korraldada ravitööd, arvestades samal ajal nii ravi rahastamise lepingust tulenevate kohustustega kui ka Kliinikumile omaste õppe- ja teadustöö ülesannetega. Ühtlasi kuulub ravijuhi vastutusalasse kõrge ravikvaliteet ning ravimeeskondade ja üksuste koostöö tagamine. Peame oluliseks, et Kliinikumi koostöö teiste tervishoiu-instituutidega Eestis oleks ladus ning sama oluline on teadus- ja arendustegevuse ala- ne koostöö Tartu Ülikooli ja teiste riikide ülikoolihaiglatega,“ kirjeldas ravijuhi ülesandeid nõukogu esimees.

Dr Liis Salumäe on lõpetanud 2007. aastal Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ravi erialal ning 2011. aastal residentuuri patoloogia erialal. Aastast 2007 on ta olnud seotud Tartu Ülikooli Kliinikumi patoloogiateenistusega, olles töötanud seal arst-residendina, patoloogina ning 2017–2022 juhina. Aastast 2022 on dr Salumäe ka ülemarst-õppejõud. 2014–2015 omandas ta kogemusi Karolinska Ülikoolihaigla patoloogia osakonnas perinataalpatoloogia grupis patoloogina. Dr Salumäe töökogemus on andnud talle võimaluse kujundada ja arendada teenistuse igapäevase töö korraldamist, arendustegevuste planeerimist ja läbiviimist, koostöö tegemist erinevate riiklike instituutide, sealhulgas haridusasutusega. Tema juhtimisel on Kliinikumi patoloogia-

Dr Liis Salumäe

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

teenistus oluline lüli haigla ravimeeskondades, mille kvaliteedi tunnustuseks on patoloogiateenistusele väljastatud Eesti Akrediteerimiskeskuse tunnustus standardi ISO 15189:2012 järgi, mis tähendab, et kõik teenistuse tegevused vastavad kõrgetele rahvusvahelistele nõuetele. Dr Salumäe kuulub erinevatesse erialaga seotud nõu-

andvatesse üksustesse ning ta veab eest ka erialaseltis tööd.

Ravijuht kuulub Kliinikumi juhatuse koosseisu, mis on neljaliikmeline. Juhatuse esimees Priit Perens tõi välja, et ravijuht

korraldab kogu haigla ravitööd koos kliiniliste valdkondade juhtidega, tagades nii selle kättesaadavuse patsientidele, sujuvuse maja sees ja ka väliste partneritega ning viies samal ajal ka ellu planeeritud muutusi. „Eelmisel aastal pöördusid patsiendid Kliinikumi ligi 765 000 korral, mis on muljetavaldav arv. Seega on ravijuhil koos õenduse ja patsiendikogemuse juhiga, kes lisaks õenduse- ja hooldustöö juhtimisele suunab Kliinikumi ka parima patsiendikogemuse loomisele, ning koos

teadus- ja arendustegevuse juhiga, kes koordineerib õppe-, teadus- ja arendustegevusi, vastutusrikas võimalus hoida ja kujundada Kliinikumi juhtivat rolli Eesti teravishoius,” sõnas juhatuse esimees.

Uue ravijuhi dr Liis Salumäe sõnul soovib ta oma ametiajal keskenduda kindlate eesmärkide elluviimisele. „Kliinikum kui ülikoolihaiglas on esindatud kõik erialad ning ma arvan, et ei ole liialdus väita, et ravitöö alal on Kliinikum suunanäitajaks. Eesmärkidest toon välja koostöö Tartu Ülikooliga, biopanganduse struktureerimise

Kliinikum, eesmärgiga olla atraktiivseks teaduspartneriks, aga ka kvaliteedisüsteemi korrastamise ning vähikeskuse võimendamise, et patsientide vähiravi teekonnad ja üksustevaheline koostöö oleksid selgemad ja sujuvamad,” lausub dr Salumäe. Ta lisas, et nii Kliinikum kui kogu Eesti teravishoius nõuab erialadeüleselt tähelepanu kindlasti ka personaliteema.

KLIINIKUMI LEHT

Millised on uute kliinikujuhtide plaanid?

1. septembrist 2023 alustasid Tartu Ülikooli Kliinikum uue tähtajalist juhtimisperioodi kaheksa uut kliinikujuhti ning üks meditsiinilise teenistuse juht – naistekliinikus prof Kristiina Rull, kirurgiikliinikus dr Marko Murruste, lastekliinikus prof Tuuli Metsvaht, sisekliinikus dr Toomas Kariis, kopsuikliinikus kaasprof Tanel Laisaar, südamekliinikus dr Alar Irs, närvikliinikus prof Pille Taba, operatsiooniteenistuses dr Alo Rull ning radioloogikliinikus kaasprof Pilvi Ilves. Kliinikumi Leht küsis: „Palun tutvustage lühidalt ennast ja oma plaane kliinikujuhina“.

KAASPROF TANEL LAISAAR Kopsuikliiniku juht

Olen kopsuikliinikus töötanud sisuliselt kogu oma professionaalse elu, tunnen hästi kliiniku hingeelu, olen näinud ja ehk ka natuke panustanud kliiniku edusammudesse ning kindlasti olen kursis ka kitsaskohtadega. Seetõttu usun, et suudan anda omapoolse panuse Kliinikumi kopsuikliinikus esindatud erialade arengusse järgnevate aastate jooksul. Võtsin selle ametikoha vastu, sest tean, et saan toetuda väga professionaalsetele kolleegidele. Kopsuikliinikut on läbi aegade iseloomustanud patsiendikeskus, juba siis, kui sellest laiem avalikkus veel nii palju ei rääkinud. See on saavutatud tänu senistele juhtidele, aga peamiselt siiski tänu arstidele, õdedele, hooldajatele, füsioterapeutidele ja sekretäridele, kes kõik on alati otsinud mistahes olukorras parimat lahendust just patsiendi vaatenurgast. Teiseks iseloomustab kopsuikliinikut kollegiaalsus suhtluses nii kliiniku ja Kliinikumi sees ning väljaspool Kliinikumi. Loodan neid tugevusi hoida.

Meditsiin on äärmiselt kiiresti arenev valdkond, mistõttu on igasugune paigalseis tagasimine. Kopsuikliinikul on ülikoolihaigla ühe osana kindlasti oluline roll eriala eestvedajana kogu Eestis, mistõttu soovin igati

toetada uuenduste kasutuselevõttu, samuti meie töö analüüsi ja kvaliteedikontrolli. Eesti on väike, mistõttu on otstarbekas teha siin koostööd ka teiste Eesti haiglatega. Hästi toimiv koostöö ka Kliinikumi sees on kindlasti üheks märksõnaks, mida ma sooviksin oma juhiperioodil näha. Kopsuikliinikul on kokkupuutepunkte paljude teiste kliinikutega, seega ootan väga vastastikku lugupidavat ja kasulikku koostööd teiste kliiniku juhtidega.

DR MARKO MURRUSTE Kirurgiikliiniku juht

Olen töötanud üle 30 aasta kirurgina Tartu Ülikooli Kliinikumi kirurgiikliinikus ja selle eellastes. Kliinikujuhina tööle asudes saan väga hästi aru, et eelseisev periood saab olema kiire ja väljakutsete rohke. Oma tegevuses püüan panustada ravikvaliteedi jätkuvasse parandamisse. Selle juures on minu visiooni kohaselt vajalikud täiendavad spetsialiseerumine, hübridsete ravimeetodite (kirurgilise ravi kombineerimine endovaskulaarse või endoskoopilise raviga) arendamine ja kättesaadavuse parandamine multidistsiplinaarse koostöö suurendamine komplekssete probleemide lahendamisel ja patsiendikeskse raviprotsessi terviklikkus. Oluliseks pean ka teadustöö jätkuvat arendamist. Usun, et hästi motiveeritud meeskond ja ravi- ning olme-

tingimuste oluline paranemine viimastel aastatel annavad selleks hea eelduse.

Kindlasti on kirurgiikliiniku juhtimisel olulisel kohal ka IT-võimaluste parem kasutamine ja eHL'i arengusse panustamine, samuti töö efektiivsuse tagamine kliinikus ning koostöö printsiipide välja töötamine võrgustunud haiglatega. Lisaks, äsja valminud tiptasemel päevakirurgia keskus loob head võimalused päevakirurgilistele, sealhulgas tasulistele, teenustele arenguks.

PROF KRISTIINA RULL Naistekliiniku juht

Naistekliinik saadab naist läbi elukaare. Seega pean oluliseks pakkuda kaasageimaid tervisteenuseid igale vanusegrupile lähtuvalt nende ootusest ja vajadustest: noorte nõustamine, rasestumise, raseduse ja sünnitusega seonduvat teenused, menstruaaltsüklihäirete seotud häirete, ülemineku- ja vanema ea perioodiga kaasnevate probleemide käsitlemine. Konkreetsetest tegevustest on plaanis võtta kasutusele embrüote siirdamise eelne testimine, lootemeditsiini arendamine. Pikemas perspektiivis senisest enam naise terviseriskide hindamine erinevates eluetappides ja tervise eluviiside toetamine. Seoses perekeskuse ja päeva- ▶

Vasakult: dr Toomas Kariis, kaasprof Tanel Laisaar, prof Tuuli Metsvaht, prof Pille Taba, prof Kristiina Rull, kaasprof Pilvi Ilves, dr Marko Murruste, dr Alar Irs, dr Alo Rull

Foto: Mana Kaasik

▶ kirurgia kolimisega uutesse ruumidesse saame muuta patsiendi ravi kättesaadavamaks ja mugavamaks, hakata pakkuma uusi teenuseid, näiteks toitumise nõustamine, füsioteraapia, kriisinõustamine, geneetiline nõustamine. Hindan ja väärtustan kolleegide ideid. Toetan meis igäheks peidus olevat soovi ennast teostada, olgu selleks teadustöö, uue raviviisi arendamine või töökorralduse muutmine. Olen avatud koostööle teiste kliinikutega ja teenistusega. Uue juhina usun sinisilmselt, et konflikte ära hoida on kerge, kui neid lahendada.

DR ALO RULL Operatsiooniteenistuse juht

Olen töötanud Tartu Ülikooli Kliinikumi ortopeedia osakonnas arst-õppejõuna 17 aastat ning sama kaua ortopeedia eriala assistendina Tartu Ülikoolis. Suurima juhtimiskogemuse on mulle andnud Rakvere haigla erakorralise meditsiini osakonna ja kiirabi üksuste juhatamine aastatel 2000–2002. Olin osakonna loomise juures ja tegelesin struktuuriüksuse ülesse ehitamisega. Kuulun erinevatesse erialaseltsidesse, sealhulgas Eesti Artroplastika Seltsi juhatusse. Olen osalenud sõjalisel missioonil Eesti kirurgilise meeskonna liikmena Afganistani Camp Bastioni Role 3 UK haiglas, opereerides ja ravides erinevaid sõja-

vigastusi. Osalen Eestis läbiviidavate ATLS koolitustel instruktorina. Operatsiooniteenistuse arengu osas on varasem juht teinud head tööd. Hiljuti avati uus päevakirurgia operatsiooniplokk. Sealne planeering ning tehniline varustatus on kõrgel tasemel. Usun, et ka personali vähesuse probleem on igati lahendatav. Toetan igati operatsioonide initsiatiivi, et Eestis hakkaks toimuma eraldi operatsioonitoa personali väljaõpe. Oma ülesandena näeksin, et saan parandada koostööd erinevate kliinikutega ja teenistustega. Kiireloomulisemaks tegevuseks oleks kasutusele võtta digitaalne operatsioonitoa töö planeerimise programm. See annaks võimaluse optimeerida erinevate operatsioonitubade tööd, broneerida vahendeid, steriilset instrumentaariumit. Operatsioonide tegevus oleks jälgitav online-süsteemis.

Koostöös finantsteenistusega saab hoida operatsioonitoa tarvikute ja personalikulu kontrolli all. Majanduslikust seisukohast olen avatud rakendama uusi võimalusi Kliinikumi tulubaasi suurendamiseks, optimeerides väga hästi sisustatud operatsioonitubade kasutust, kaasates patsiendi omavastutust ja Eestis arenevat erakindlustussüsteemi. Operatsiooniteenistuse headuse tagab hästi koolitatud, motiveeritud, ühtne ja meeskondlik personal.

PROF PILLE TABA Närvikliiniku juht

Täna Kliinikumi ja närvikliinikut toetuse ja usalduse eest, olen valmis jätkama kliinikujuhina, teades selle töö erinevaid külgi. Tõstan esile närvikliiniku häid inimesi – õed ja hooldajad, tugipersonal ja arstid – ja nende häid tegusid, mille tulemusena neuroloogia ja neurokirurgia osakonnad edasi sammuvad. Kaasaegses meditsiinis on järjest tähtsam iga meeskonnaliikme roll koos erioskustega, oleme jätkamas insuldi, peavalu, *Sclerosis multiplexi*, Parkinsoni jt krooniliste haiguste käsitlemise täppis-spetsialiseerumisega. Suurt vastutust ja koormust kannab neurokirurgia, ühena Eesti kahest keskusest, mille arengute jätkuv toetamine on väga tähtis. Teadagi on heade asjade ja rõõmutoovate arengute kõrval ka pingekohti, mille lahendamiseks tuleb edasi tegeleda: töö intensiivsus, ruumid, finantsid.

Vaatan tulevikku suurte ootuste ja lootustega, tundes vastutust närvikliiniku ees, mis on terve sajandi jooksul olnud oma erialade eestvedajaks, liikudes edasi kolmel „vaalal“: ravitöö, õpetamine ja teadus.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikum on tudengite jaoks atraktiivne tööandja

Tööandja brändingu agentuur Instar viis 2023. aastal märtsist maini läbi üle-eestilise töötajate tööootuste ja tööandja maine uuringu, kus osales üle 6000 tudengi, kutsekooliõpilase ja töökogemusega inimese majanduse, infotehnoloogia, ehituse, humanitaaria, inseneri, logistika ja teistest valdkondadest.

Dr Andres Kotsar Foto: Andrei Ozdoba

Uuringut viiakse läbi alates 2010. aastast ning 2023. aastal hindasid tudengid 264 Eesti organisatsiooni atraktiivsust. Meditsiinitudengeid osales küsitluses 118, kes hindasid Tartu Ülikooli Kliinikumi atraktiivsusest teiseks tööandjaks Eestis.

Tunnustuse vastu võtnud ravijuhi dr Andres Kotsari sõnul on Kliinikum tänulik kõikidele tervishoidu tööle suunduval tulevastele kolleegidele. „Meil on väga hea meel, et noored hindavad Kliinikumi jätkuvalt kõrgelt, pidades meid üheks atraktiivsemaks tööandjaks. Töö ülikoolihaiglas võib küll olla raskem, kuna siin ravitakse Eesti kõige keerulisemaid juhte, ent samas ka kindlasti kõige enam väljakutseid ja arengu-

5 kõige atraktiivsemat tööandjat meditsiinitudengite arvestuses:

1. Confido Meditsiinkeskus
2. SA Tartu Ülikooli Kliinikum
3. SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
4. Meliva Qualitas
5. AS Ida-Tallinna Keskhaigla

võimalusi pakkuv, mille teekonnal on toetamas kogenud õpetava haigla kolleegid. Aitäh, tudengid!” lausus dr Kotsar.

KLIINIKUMI LEHT

KOMMENTAAR

DORIS POOLAMETS

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi president

Tartu Ülikooli Kliinikum on iga arstitudengi jaoks märkimisväärse tähtsusega koht, tugitala, millele nõjatudes liigume oma õpingutes üha edasi, olgu see kooliõpingis õpikuid lehitsedes, hooldaja, abiõe või abiarstina tööd tehes. Praktiline kogemus on arstiõpingutes vaelematult kõrge tähtsusega, mistõttu oleme ütlema tänulikud kõikidele Kliinikumi

töötajatele, kes sel teekonnal meid nõu ja jõuga toetavad. Teaduspõhisus ja professionaalsus on Kliinikumis alati olnud au sees ning rõõm on tõdeda, et meie, tulevased arstid saame selliselt töökollektiivilt eeskuju võtta. Rõõmustame koos Kliinikumi perega, kes on meid omaks võtnud ning peegeldame oma uhkust atraktiivse tööandja kvaliteedimärgi tunnustusega. Soovime teile palju edu, jõudu ning indu.

Foto: Erakogu

TARTU ÜLIKOOLI MEDITSIINITEADUSTE VALDKONNAS

Avatud on registreerumine Tartu Ülikooli arstiteaduskonna aastapäevale!

Avatud on registreerumine TÜ arstiteaduskonna 391. aastapäeva tähistamise sündmustele, mis toimuvad sel aastal 12. ja 13. oktoobril. Kõigile huvilistele avatud aastapäevasündmused algavad neljapäeval, 12. oktoobril Biomedikumis toimuva teaduskonver-

signa, kus valdkonna teadurid, õppejõud, doktorandid ja üliõpilased tutvustavad viimase aasta teadusuuringute tulemusi, lisaks leiab aset ka posterettekannete sessioon. Reedel, 13. oktoobril toimub traditsiooniline teemakonverents, mis sel aastal kannab pealkirja „Tulevikumediitsin, innovatsioon ja kestlik areng“. Pärast teemakonverentsi toimub õhtul dekaan Margus Lemberi vastuvõtt ja pidulik õhtusöök,

kus tunnustatakse teaduskonverentsi parimaid ning antakse üle Tartu Ülikooli arstiteaduskonna medalid. Samuti antakse üle stipendiumid ja lõputunnistused suvel ülikooli lõpetanud arst-residentidele.

Meditsiiniteaduste valdkonnas alustas õpinguid 490 üliõpilast

2023/24. õppeaastal alustas Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonnas õpinguid

Dr Stanislav Tjagur kaitses doktoritööd

15. septembril kaitses Kliinikumi meestekliiniku arst-õppejõud Stanislav Tjagur filosoofiadoktori kraadi (PhD (arstiteadus)) taotlemiseks esitatud väitekirja “Mycoplasma genitalium and other sexually transmitted infections causing urethritis – their prevalence, impact on male fertility parameters and prostate health” (“*Mycoplasma genitalium*’i ja teiste ureetrii tekitavate STLI levimus ning mõju mehe reproduktiivtrakti tervisele”).

Juhendajad: androloogia professor Margus Punab (dr. med. (arstiteadus), TÜ kliinilise meditsiini instituut) ja meditsiinilise mikrobioloogia professor Reet Mändar (dr. med. (meditsiin), TÜ bio- ja siirdemeditsiini instituut). Oponent: professor Florian Wagenlehner (MD, PhD, Department of Adult and Pediatric Urology, Andrology at the University Hospital Giessen UKGM, Giessen, Saksamaa).

Kokkuvõte

Ureetra ehk kusetoru ülesandeks on osaleda seemnevedeliku ja uriini transpordis, samas võib ta muutuda sissepääsuks ureetrii tekitavate sugulisel teel levivate infektsioonide (STLI) tekitajate jaoks. Ureetrii tagajärjel võib kahjustuda reproduktiivfunktsioon, kuid tõendus põhine info selle kohta on ebaühtlane. Valideerimata on uus ureetrii diagnostikameetod, uriini voolutsütomeetria. Ka puudus Eestis seni selge ülevaade meeste ureetrii etioloogia kohta. Uurimistö eesmärgiks oli hinnata ureetrii esinemissagedust erinevates populatsioonides Eestis ja selle mõju meeste urogenitaalsüsteemile, selgitada erinevate tekitajate (*Neisseria gonorrhoeae*, *Chlamydia trachomatis*, *Mycoplasma genitalium*, *Trichomonas vaginalis*) seost kaebuste, sümptomite ja põletiknähtudega, ning hinnata uriini voolutsütomeetria rakendatavust uretriidiga patsientidel. Uurimistöösse kaasati 3571 Tartu Ülikooli Kliinikumi meeste-kliiniku patsienti.

Klamüüdia oli kõrgeima esinemissagedusega patogeen seksuaalse riskikäitumisega Eesti meeste seas (14.8%), kuid *M. genitalium* oli olulisel teisel kohal (4.2%). Nendele järgnesid *N. gonorrhoeae* (2.5%) ja *T. vaginalis* (0.7%). Kombineeritud STLI esinemissagedus oli madal (1.5%). STLI tekitajate esinemissagedus rasedate naiste meeste (*C. trachomatis* 1.6%) ja viljatute paaride meeste seas (*C. trachomatis* 1.2%, *M. genitalium* 1.1%) oli madal. Ükski ureetrii makroskoopiline tunnus ei olnud patognoomiline ühegi konkreetse tekitaja suhtes, seetõttu on nii patsientide seksuaalkäitumise kui ka sümptomite hindamine olulised STLI testimise otsuse langetamisel.

Esmasjäoriini voolutsütomeetria analüüs osutus kiireks ja objektiivseks meetodiks meeste ureetrii skriinimisel. *N. gonorrhoeae* põhjustas uriinis tugevaima põletikreaktsiooni, *C. trachomatis*’e ja *M. genitalium*’i puhul oli põletik mõõdukas ja *T. vaginalis*’e korral nõrk. *M. genitalium* kutsus esile põletikreaktsiooni ka seemnevedelikus, mis oli enamasti madalam WHO poolt pakutud lävendist. See lävend vajab langetamist, et leida üles rohkem patsiente, kes vajavad ravi.

M. genitalium ja *C. trachomatis* avaldasid negatiivset mõju seemnevedeliku parameetritele, sh spermatooside üldarvule ja liikuvate spermatooside arvule. Seega on nende patogeenide potentsiaalset

KOMMENTAAR

Foto: Erakogu

DR STANISLAV TJAGUR

Täna kõiki patsiente, kes on olnud nõus teadusuuringus osalema. Samuti soovin tänada oma juhendajaid Margus Punabit ja Reet Mändarit, Tartu Ülikooli, Tartu Ülikooli Kliinikumi ja Tartu Ülikooli Kliinikumi meestekliiniku kõiki töötajaid, kes otseselt või kaudselt on toetanud mind teadustöö tegemisel ja väitekirja kirjutamisel. Mul on suur au olla osa Tartu Ülikoolist ja Tartu Ülikooli Kliinikumist.

mõju meeste viljakusele vaja edaspidi täiendavalt uurida.

KLIINIKUMI LEHT

Doktoritööde kaitsmised:

- 25.10 kaitses Marina Šunina doktori-tööd „T ja B rakkude voolutsütomeetria analüüs tervetel doonoritel ja vitiligo diagnoosiga isikutel“
- 3.11 kaitses Liis Ilves doktoritööd „Krooniliste põletikuliste dermatoside metabooliline profiileerimine“
- 24.11 kaitses Jaanus Suumann doktori-tööd „Mao biomarkerid ja nende

dünaamika kui väheinvasiivne meetod mao seisundi hindamiseks bariaatrilise kirurgia patsientidel“

- 30.11 2023 kaitses Ele Hanson doktori-tööd „Rasedustüsistuste riski hindamise ja varase diagnoosimise kliinilised ja biokeemilised markerid“

Lisateave: med.ut.ee

ALICE LOKK

Meditsiiniteaduste valdkonna kommunikatsioonispetsialist

Patsiendiohutuskuultuuri uuring Tartu Ülikooli Kliinikumis

19. maist kuni 16. juunini 2023 viidi Tartu Ülikooli Kliinikumi töötajate seas teistkordselt läbi patsiendiohutuskuultuuri uuring. Andmete kogumiseks kasutati AHRQ Surveys on Patient Safety Culture (SOPS) Hospital Survey küsimustikku, mis koosnes 34 ohutuskuultuuri hindavast küsimusest. Uuringu viisid 2023. aastal läbi ka mitmed teised Eesti haiglad.

Elektronilise küsimustiku täitis 330 töötajat 28 kliinikust ja teenistusest, enim vastanuid oli sisekliinikust ning anestezioloogia ja intensiivravi kliinikust. Ligi pooled (48%) uuringus osalejatest olid õed, abiõed ja ämmaemandad, 24% arstid, 11% füsioterapeudid, logopeedid, psühholoogid, sotsiaaltöötajad ja teised tervishoiuspetsialistid, 9% tugipersonali esindajaid ning 8% hooldustöötajad. Enam kui pooled küsitletutest (54%) olid haiglas töötanud 11 aastat ja enam, 52% vastanutest töötas Kliinikumis 30–40 tundi nädalas ning enamikul (89%) oli tööl otsene kokkupuude patsientidega.

Kirjeldades oma üksuse ohutuskuultuuri, nõustuti kõige enam väitega, et kiirel ajal aitavad töötajad üksteist ning seda toetab ka vastajate positiivne hinnang tõhusale meeskonnatööle. Enam kui pooled vastanutest nõustusid ka sellega, et vigade esinemise korral keskendutakse pigem vigadest õppimisele kui töötajate süüdistamisele ning 43% töötajate hinnangul vaadatakse üksuses patsiendiohutuse parandamise eesmärgil regulaarselt tööprotsesse üle ning tehakse vajalikke muudatusi.

Samas esineb töötajate hinnangul ka negatiivse ohutuskuultuuri ilminguid. Näiteks 25%–30% vastanute hinnangul ei toetata piisavalt patsiendiohutuse vastu eksinud

Ilona Pastarus

Foto: Andres Tennus

töötajaid, töötajatele pannakse pahaks nende tehtud vigu ning patsiendiohutusjuhtumitest raporteerimisel tundub töötajatele, et juhtumi käsitlemise asemel karistatakse pigem juhtumist teatajat.

Peaaegu kaks kolmandikku vastanutest nõustusid väitega, et ületundide tegemine ja osakonna kiire töötempo võib mõjutada patsientide ohutust.

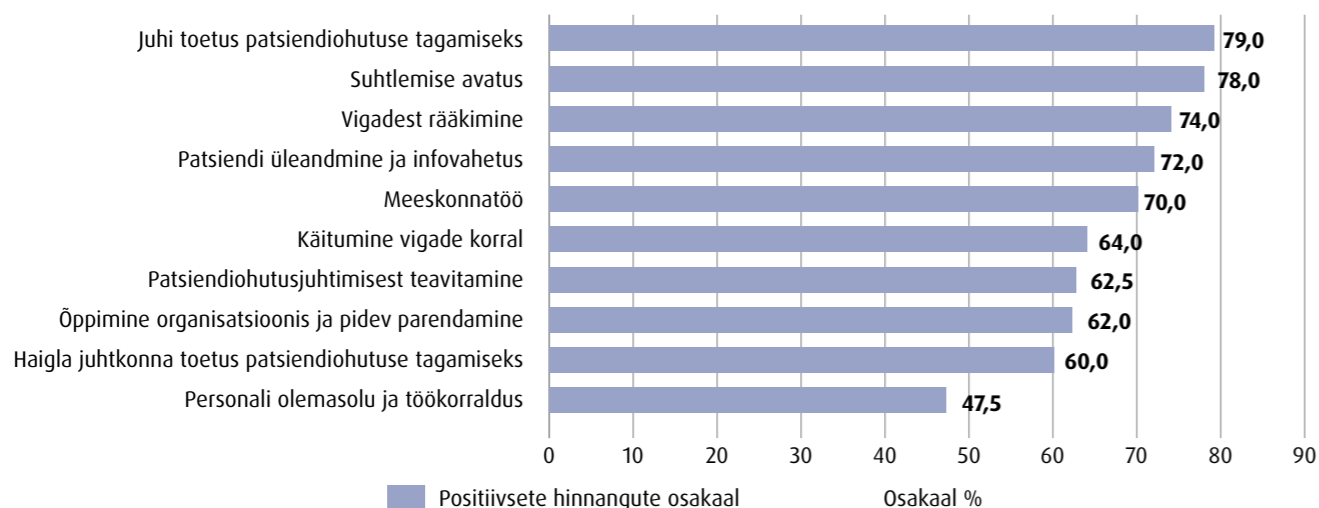
Patsiendiohutusega seotud suhtlemist hinnati üldiselt positiivselt. Peaaegu kolme neljandiku vastanute hinnangul antakse enamasti või alati teada, kui märgatakse midagi, mis võib patsientide ravi negatiivselt mõjutada. Enam kui poolte vastanute hinnangul teavitatakse töötajaid üksuses

juhtunud vigadest, neid vigu arutatakse ja töötajatele antakse ka tehtud muudatustest teada. Siiski tuleb ligi 20% vastanute hinnangul ette olukordi, kus töötajad ei julge esitada küsimusi, kui midagi tundub olevat valesti.

Positiivse trendina võrreldes 2020. aastaga on suurenenud patsiendiohutusjuhtumitest teatamine. Viimase aasta jooksul andsid vähemalt ühest patsiendiohutusjuhtumist teada 53% õdedest, 44% tervishoiuspetsialistidest, 40% arstidest, 38% tugipersonalist ning 20% hooldajatest. Patsiendiohutusjuhtumitest raporteerimine ei seostunud sellega, kas töötaja puutub oma töös igapäevaselt patsientidega kokku või mitte. Sagedamini teatasid juhtumitest töötajad, kelle nädala töötundide arv oli suurem.

Uuringust selgus, et varasema küsitlusega võrreldes olid töötajad patsiendiohutuse suhtes kriitilisemad ning vähenenud oli nende töötajate osakaal, kes hindasid patsiendiohutust oma üksuses väga heaks või suurepäraseks. Oma töövaldkonnas hinnatakse patsiendiohutust enamasti heaks või rahuldavaks, 23% vastanute hinnangul on nende üksuses patsiendiohutust väga hea ning 4% arvates suurepärase. Kõige kõrgemalt hindasid patsiendiohutust oma üksuses hooldajad ning kõige mada-

Joonis 1. Patsiendiohutuskuultuuri dimensioonide keskmised positiivsed hinnangud 2023. aastal.

Nõustamised patsiendi infokeskuses

Septembri algusest pakub Tartu Ülikooli Kliinikum patsiendi infokeskuses nõustamisteenuseid nii patsientidele kui nende lähedastele teemades ja tegevustes, milles Kliinikumi patsiendid raviteekonnal kõige enam tuge ja teavet vajavad.

„Kliinikum pakub tervishoiuteenuseid kõikidel erialadel ning tänapäevases infoaljususes võib olla väljakutseks vajaliku teabe õigeaegne leidmine. Seetõttu oleme igal tööpäeval neil aegadel, mil Kliinikumis kõige enam patsiente liigub, valmis aitama nii vajaliku teabe leidmisel kui ka raviteekonnal teiste oluliste toetavate tegevuste planeerimisel,“ tutvustas patsiente toetava teenuse vajalikkust juhatuse liige, õenduse ja patsiendikogemuse juht Ilona Pastarus.

Patsiendi infokeskusesse saavad pöörduda kõik Kliinikumi patsiendid esmaspäevast reedeni kell 9.00–12.00. Nõu patsiendi teekonnal orienteerumiseks annavad patsiendi infokeskuse spetsialistid ning aja broneerimine ei ole vajalik. Spetsialistid aitavad leida teavet erinevates Kliinikumi kanalites tervise seisundite ning protseduuride kohta, samuti majutusinfot, lähedastele suunatud infot, teavet tasuliste vastuvõtude osas ning vajadusel nõustatakse patsiente ka selles, millise spetsialisti poole oleks vajalik pöörduda. Samuti vahendatakse teavet patsiendi õiguste valdkonnast ning kogukonnas tegutsevate patsiendiorganisatsioonide ja tugigruppide kohta.

Patsiendi infokeskus

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

„Lisaks juba nimetatud tegevustele saame eelneval kokkuleppel pakkuda patsientidele ja nende lähedastele ka emotsionaalset tuge ja nõustamist ning vajadusel ka suulise tolke abi arsti või õe vastuvõtul,“ rääkis Pastarus.

Patsiendi infokeskuse nõustamisteenused toimuvad Kliinikumi L. Puusepa 8 peamaja ruumis E108 ning on patsientidele tasuta.

KLIINIKUMI LEHT

► lamalt arstid. Pikema staažiga töötajad hindasid patsiendiohutust oma üksuses tagasihoidlikumalt, samuti andsid patsiendiohutusele madalama hinnangu suurema koormusega töötavad inimesed.

Ohutuskuultuuri koondnäitajad

Patsiendiohutuskuultuuri mõõdik võimaldab hinnata ohutuskuultuuri erinevaid dimensioone ning arvutada iga hinnatava aspekti kohta positiivsete hinnangute keskmise skoori. Selleks leitakse iga dimensiooni kirjeldava väite positiivsete hinnangute osakaal (negatiivselt sõnastatud väidete puhul negatiivsete hinnangute osakaal) ning arvutatakse nende osakaalude keskmine väärtus. Kirjeldatud kümnest patsiendiohutuskuultuuri dimensioonist hinnati kõige kõrgemalt vahetu juhi toetust patsiendiohutuse tagamiseks ning suhtlemise avatust, kõige madalamalt aga personali olemasolu ja

töökorraldust. Patsiendiohutuskuultuuri dimensioonide hinnangute järjestus on esitatud joonisel 1.

Uuringus osalenutel oli võimalus lisada ka vabas vormis arvamusi ja ettepanekuid. Kõige enam oli kommentaare töökoormuse ning patsiendiohutusjuhtumite registreerimise korralduse kohta.

Patsiendiohutuskuultuuri uuringut viidi Kliinikumis läbi teist korda. Uuring aitab mõista ja ajas hinnata, milline on töötajate arvates patsiendiohutuskuultuuri tase Kliinikumis, millised on valdkonnad, kus ohutuskuultuur on tugev ning millistes valdkondades on vajakajäämisi, võimaldades heade praktikate jagamist ning parendustegevuste kavandamist probleemsetes valdkondades. Samuti aitavad taolised uuringud suurendada töötajate teadlikkust ning kaasatust patsiendiohutuse teemadesse.

Ohutuskuultuuri hinnangute võrdlus kahel aastal näitab, et 2023. aastal oli mõnevõrra vähenenud positiivsete hinnangute osakaal ning suurenenud negatiivsete hinnangute osakaal. Tulemuste tõlgendamisel tasub silmas pidada, et vastusevariantide arv oli 2020. ja 2023. aastal kasutatud küsimustikes erinev ning see võib mõjutada hinnangute jaotumist. Ka oli erinevusi väidete sõnastuses.

Täname uuringus osalejaid, kes andsid panuse patsiendiohutuskuultuuri parendamiseks! Patsiendiohutuskuultuuri uuringu andmed analüüsis ja kokkuvõtte koostas TÜ kliinilise meditsiini instituudi sisekliiniku kaasprofessor Kaja Põlluste.

Uuringumeeskonna nimel

ILONA PASTARUS

Õenduse ja patsiendikogemuse juht

Dr Jana Olak: „Ükski hambaauk ise kinni ei kasva“

Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogia kliinikus on esindatud kõik hambaravi valdkonnad, üheks neist on laste hambaravi. Kliinikumi Leht küsis kooliaasta eel lastestomatoloogia osakonna vanemarst-õppejõult dr Jana Olakult, kuidas tagada lastel ja noorukitel hea suuõone tervis.

Dr Jana Olak

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Milliste probleemidega pöörduvad lapsed ja nende vanemad kõige enam lastestomatoloogide vastuvõtule?

Tavalisteks probleemideks on ikka hambaaukud ja valutavad hambad. Viimase 2018. aasta Tervisekassa uuringu põhjal selgus, et Eestis on 2/3 kolmeaastastel ning 1/3 kuue- ja kaheteistaastastel lastel hambad terved. See tähendab, et 30% kolmeaastastest vajavad hammaste ravi, aga nii väikeste patsientide ravi ei ole lihtne.

Kui sageli ning milliste seisunditega peaks kindlasti pöörduma?

Kliinikum on laste hambaravi Tervisekassa poolt 100% kompenseeritud ja lapsevanemal endal ei tule selle eest tasuda. Soovitan käia hammaste kontrollis üks-kaks korda aastas, et hambaarst leiaks üles algavad muutused hambaemailis. Ilma spetsiaalse koolituse, valguse ja instrumentideta ei ole võimalik, näiteks kodus, väikseid muutusi märgata. Piimahammastel areneb kaariese kiiresti ning hambaarsti vastuvõtule tulemiseks ei pea ootama pruuni laiku hambal, vaid vanemad võiksid

tulla väikelastega vastuvõtule kontrolli, et hambaarst saaks hinnata, kui suur on tõenäosus hambaaukude tekkeks. Samuti, kui lapsevanem juba märkab lapse hammastel või ka igemel muutusi, tuleb kindlasti lasta hambaarstil muutused üle vaadata. Tasub meeles pidada, et ükski hambaauk ise kinni ei kasva ja oodates läheb olukord aina hullemaks ning lõpeb hambavaluga. Valuga hamba ravi on aga ebameeldivam kui tavalise kaariese ravi.

Kuidas mõjutab hammaste tervis laste üldtervist?

Suuõõs ja hambad on seedekulgla osa, toidu peenestamise tagavad terved hambad. Kui hambad on lagunenuvad või eemaldatud, siis on häiritud toidu mälumine ja see mõjutab seedeprotsessi. Õige mälumisprotsess tagab näo-lõualuude süsteemi normaalse arengu. Piimahammaste varajane eemaldamine võib põhjustada koolieas ortodontilise ravi vajaduse. Ning kui hambad tuleb eemaldada enne, kui laps on õpinud õigesti häälikuid hääldama, võivad tekkida kõnedefektid.

Ning samas ei saa ka suus hoida põletikus, aeg-ajalt turseid tekitavad kroonilist põletikukollet. Seega jõuame jällegi sellini, kui oluline on vältida kaariese teket ning kui see on tekkinud, see võimalikult kiiresti lasta ära ravida.

Kaasaegne hambaravi on patsiendisõbralik ja valutult. Kuidas lahendate osakonnas olukordi, kui lapsed sellest hoolimata protseduure pelgavad?

Hirm hambaravi ees on tuntud teema. Ärevust ja hirmu saab vähendada selgitades mis, miks ja kuidas toimuma hakkab. Kliinikumi lastestomatoloogia osakonnas töötavad arstid ja õed, kes on selleks saanud erinevad koolitusi ja kellel on ka väga suur kogemuste pagas, kuidas väikesele patsiendile läheneda ja temaga kontakti saada. Kuna meie osakonnas käivad ravil lapsed vanuses 0–18 eluaastat, siis selgituste jagamisel tuleb arvestada ka lapse vanusega – nii et selgitused oleksid patsiendile arusaadavad. Kui ikkagi hambaarvitoolis ravi ei ole võimalik, on võimalik teha seda narkoosis.

Millistes juhtudel vajavad lapsed narkoosis hambaravi ning kuidas seda Kliinikumis läbi viiakse?

Hambaid ravitakse narkoosis juhul, kui tavalisel vastuvõtul hammaste ravi ei ole see võimalik. Reeglina on põhjuseks lapse vanus, ehk laps on liiga väike, esineb paaniline hirm hambaravi ees või siis puudega patsiendid, kelle ravi hambaarvitoolis ei ole võimalik. Tegemist on samasuguse narkoosis, mida kasutatakse kõikide teiste operatsioonide korral. Vajadus hammaste raviks narkoosis järjest suureneb. Kliinikum on narkoosis hammaste ravi lastele Tervisekassa poolt 100% kompenseeritud, arstipoolsel näidustusel ka täiskasvanutele.

Dr Jana Olaku kolme soovitus, kuidas tagada hea suutervis, saab lugeda Kliinikumi Lehe veebiversioonist.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikumi perekeskuse lai teenuste valik uutes C-korpuse ruumides

Septembri alguses alustas Tartu Ülikooli Kliinikumi naistekliiniku perekeskus tööd Maarjamõisa meditsiinilinnaku uutes ruumides C-korpuses.

Naistenõuandla juhi dr Pille Vaasi sõnul on nii töötajad kui patsiendid vastavatu ja avarad ruumid Kliinikumi peamajas pärast mitmeaastast asenduspindadel paiknemist hästi vastu võtnud. „Perekeskuse teenused on mõeldud naistele kogu nende elukaare ulatuses ning meie ambulatoorsete teenuste valik on lai: raseduse jälgimine, imetamisnõustamine, varane sünnitusjärgne tagasikutse emale ja vastsündinule, sünnitusjärgne koduviit ja sünnitusjärgne kontroll 6–8 nädalat pärast sünnitust, rasedusdiabeedi ja toitumise nõustamine, raseduskriisi nõustamine, emakakaelavähi sõeluuring, nõustamine rasedusvastaste vahendite osas, rindade kontroll ja rinnavähi ennetus ning perekool nii kontakt- kui veebiloengute näol,“ tutvustas dr Vaas.

Perekeskuse teenused on mõeldud naistele kogu elukaare ulatuses

Ta lisas, et perekeskusesse on sisse seatud ka kaks ultrahelikabinetti, kus naistearstid viivad läbi rasedusaegseid loote uuringuid ja protseduure. „Näiteks I ja II trimestri ultraheli sõeluuringud, III trimestri uuringud, loote ehk kardiograafia ning protseduuridest koorini biopsia, amniotsentees, kordotsentees. Sealjuures suunatakse Kliinikumi lootemeditsiini spetsialistide juurde erinevatest Eesti piirkondadest rasedad, kelle lootel esineb väärand, geneetiline või kromosoomihaigus, loote üsasise kasvupeetus või muu loote või ema terviseprobleem, mis nõuab jälgimist ja sageli ka sünnitamist kõrgema etapi haiglas,“ selgitas dr Pille Vaas. Uuringuid ja nõustamisi koordineerib ämmaemand-koordinaator nii, et need oleksid perekonnale võimalikult mugavad ja lihtsad. „Looteuuringute valdkonnas teeb naistekliinik edukat koostööd ka lootemeditsiini keskustega Stockholmis ja Helsingis,“ lausus naistenõuandla juht. Lisaks toimub nüüd perekeskuses ka hingehoidja ja pereterapeuti Naatan Haameri vastuvõtt.

Ämmaemand Kadi Markus

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Ämmaemanda koduviit

Kliinikumi naistekliiniku ämmaemanda eestvedamisel pakutakse juba mitmendat aastat kõigile Tartu linna ja lähimbruse naistele ja nende vastsündinutele ämmaemanda koduviiti kuni seitse päeva pärast sünnitust, mille järgselt tehakse vajadusel korduv viit. „Koduviit on väga patsiendisõbralik, toimides ema ja beebi harjumuspärase keskkonnas. Visiidi eesmärk on toetada ema ja vastsündinu sünnitusjärgset kohanemist, ema taastumist sünnitusest ning anda soovitusi vastsündinu eest hoolitsemiseks ja rinnaga toitmiseks,“ rääkis perekeskuse ämmaemandusjuht Marrit Kanna. Koduviit broneeritakse patsiendile Kliinikumi sünnitusosakonnast lahkumisel ning linnaruumis tunneb ema-de juurde teel olevad ämmaemandad ära Kureauto järgi.

Perekool

Naistekliiniku perekeskuses viiakse läbi ka Perekooli loenguid, mida on võimalik alates kevadest taas valida kas kontaktloengute sarjana või veebiloengutena. „Perekooli eesmärk ei ole üksnes sünnituseks ettevalmistus, vaid anda tulevastele vanematele laiemad teadmised uue rolliga

kohanemiseks. Kuuenädalase kontaktõppe eesmärgiks on nii emade kui isade vanemluseks ettevalmistumine, mille jooksul läbitakse raseduse, sünnituse, vastsündinu, lapsevanema rolliga kohanemise ja vaimse tervisega seotud teemad,“ kirjeldas ämmaemand Marrit Kanna. Uuendatud vormiga kontaktõppe üheks väljundiks on pakkuda naistele ja peredele võimalust aktiivseks õppimiseks. Nii saavad osalejad ka ise teemasid ja murekohti tõstatada, et neid läbi kogemuste vahetamise ja tõendus põhise info analüüside ja arutada.

Kliinikumi naistekliiniku perekeskus asub aadressil L. Puusepa 8 C-korpuses, kuid mitmed teenused on kättesaadavad ka Tartu linna üleselt. Ämmaemanda vastuvõtt toimuvad täiendavalt ka Maarjamõisa Tervisekeskuses L. Puusepa 1a ja Tartu Tervisekeskuses Mõisavahe 34b. Alla 26-aastastel noortel on võimalus ämmaemanda vastuvõtule pöörduda Tartu Seksuaaltervise Keskuses aadressil Vaksali 17. Rindade kontrollimise ja uuringute soovi korral tuleks pöörduda ämmaemanda vastuvõtule Kliinikumi rinnakabinetti Kvartali keskusesse.

KLIINIKUMI LEHT

Tartu Teerajajate allee täienes emeriitprofessori Hele Everausi jalajälgedega

Foto: Katrin Käis

Prof Hele Everaus ja Krista Aru

13. septembril avati pidulikult Tartu Teerajajate alleel uued pronksist jalajäljed, mis kuuluvad Eesti vähiravi eestvedajale ja luuüdi siirdamise algatajale professor Hele Everausile ning ajakirjandusloolase ja museoloogile Krista Arule.

Kliinikumi hematoloogia-onkoloogia kliiniku arst-konsultandi professor Hele Everausi eestvedamisel ja juhtimisel tehti 30 aastat tagasi Eestis luuüdi siirdamine, mis ravina on kasutusel tänaseni mitme vähivormi korral. Hele Everausi valis tänavuste kandidaatide

seast välja žürii, kuhu kuulusid Tartu linnavalitsuse, Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli, Tartu Ülikooli Kliinikumi, Vanemuise teatri, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja, Tartu Postimehe ja Estiko Grupi esindajad.

Teerajajate allee eesmärgiks on tunnustada Tartu linnaga seotud inimesi, kes oma töö või teoga on andnud märkimisväärse panuse Tartu linna arengu, tutvustamise või tunnustamise heaks.

KLIINIKUMI LEHT

Meditsiiniinformatsiooni koolitused II poolaastal

Kuupäev	kellaeg	Koolituse nimi	Asukoht
05.10	10.00–10.45	Dynamed	Zoom
12.10	13.00–16.00	Baaskoolitus kliinikumi andmebaaside kasutamiseks ja tõenduspõhise meditsiini informatsiooni leidmiseks ning hindamiseks	Zoom
19.10	09.00–12.00	Kirjanduse otsingu strateegia ülesehitamine, teostamine ja dokumenteerimine	Zoom
25.10	13.00–16.00	PubMed	Zoom
02.11	14.00–14.45	Dynamed	Zoom
09.11	13.00–16.00	Otsingustrateegia ülesehitamine: terminite määratlemisest kuni otsingu tulemuste kontrollimiseni	Zoom
16.11	09.00–12.00	Kirjanduse otsing kliinikumi tõenduspõhise meditsiini andmebaaside põhjal	Zoom
23.11	13.00–13.45	Viitehaldustarkvara Zotero	Zoom
30.11	10.00–10.45	Micromedex	Zoom
07.12	13.00–16.00	PICO küsimuse koostamine ja kirjanduse otsing erinevates andmebaasides. Tulemuste tõenduspõhisuse hindamine	Zoom
14.12	14.00–14.45	Dynamed	Zoom

E-kursused (õpikeskkonnas Moodle)

02.10–05.11 "Otsingu strateegia ülesehitamine meditsiinalase teaduskirjanduse andmebaasides" 5 nädalat

Kursuse teemad:

- Infopäringu ülesehitamiseks vajalike otsiterminite valimine
- Terminite kasutamise võimalused (käpimine, otsing meta-märgiga, Boole'i operaatorid jts)
- Probleemid, mis võivad ette tulla, kui infopäring on juba sooritatud, ja mida sellistel puhkudel ette võtta
- Leitud tulemuste analüüsimine, otsingustrateegia kontrollimine, otsingute dokumenteerimine

06.11–17.12 "Meditsiinalased infoallikad ja infokirjaoskuse põhimõisted" 6 nädalat

Kursuse teemad:

- Ülevaade infoallikatest; infokirjaoskuse põhimõisted. Infotöötajate oskuste omandamine andmebaasides (päringu koostamine, märksõnaotsing, võtmesõnaotsing, otsingutulemuste hindamine)
- Andmebaaside tutvustused
- PICO-meetodi tutvustus
- Vaba juurdepääsuga PubMed
- Viitehaldustarkvara Zotero

Täpsem info koolituste kohta meditsiiniinfo keskuse kodulehel (www.kliinikum.ee/infokeskus), medinfo@kliinikum.ee ja tel 731 8185.